

TYÖPAJAN SUUNNITTELU

Hienoa, että olet kiinnostunut uusniittytyöpajan järjestämisestä!

Tässä ohjeistusta työpajan tueksi.

Uusniittyjen koulutusmateriaali

Verkko-opistossa olevaa koulutusmateriaalia voit käyttää työpajan tukena. Osallistujat voivat tutustua itsenäisesti siellä oleviin aineistoihin, tai voit käyttää niitä teemaan johdattelun tukena. Pdf-muotoiset tekstitiedostot (erityisesti uusniityn perustamisen ohjeistus) on suunniteltu niin, että ne voi halutessaan tulostaa kentälle mukaan (jos esim. tietokoneen mukana kantaminen ei tunnu toimivalta idealta).

Uusniittyjeesaajan rooli

Uusniittyjeesaaja on vertaisohjaaja, jonka ei ole tarkoitus olla aiheen syvälinen asiantuntija. Työpajan järjestämisessä kysymys on enemmänkin yhdessä tekemisestä ja asioiden pohtimisesta porukalla. Joku tarvitaan kuitenkin hoitamaan kokonaisuutta, että työpajan toteutus olisi mahdollisimman sujuvaa, ja välttämään osallistujille työpajan toteuttamisen edellyttämää tietoa. On myös hyvä, että kaikilla osallistujilla on yhteinen ymmärrys mitä ollaan tekemässä ja millaisia työvaiheita prosessiin kuuluu. Työpajan valmistelua ja toteutusta voi myös jakaa eri henkilöille tai työryhmille, jottei vertaisohjaajalle kerry liikaa hoidettavia asioita.

Mitä työpajan vetäjän täytyy tietää?

- Perusymmärrys siitä, mitä työpajan järjestämiseen liittyy; järjestelyiden hoitaminen (tai tehtävien jako työryhmille), viestintä, mahdolliset lupa-asiat ja materiaalien sekä työkalujen hankinta.
- Osallistujat – mitä pitää ottaa huomioon (esim. mahdolliset liikuntarajoitteet, osallistujien osaamisen hyödyntäminen ym).
- Johdattelu teemaan ja ohjeistus (myös toteutuksen yhteinen pohtiminen) työpajan aluksi ja aikana. Lisätiedon tuottaminen tarvittaessa – ainakin tietoa siitä, mistä lisätietoa löytyy.
- Turvallisuuden liittyvien asioiden tiedotus ja seuranta; uusniityn paikan olosuhteet, säätila ja niihin liittyvät tarpeet, riskien arviointi työpajojen järjestämisessä ja käytännön toteutuksen silmällä pitäminen.

On helpointa, jos saat työpajan toteuttamiseen mukaan jonkun paikallisen yhdistyksen; esim. kyläyhdistykset ja muut MSL:n jäsenjärjestöt voivat hakea työpajaan koulutustukea. Paikallisten yhdistysten kautta saat myös viestiä kulkemaan ja todennäköisesti myös osallistujia työpajaan.

Lisätietoa koulutustuen hakemisesta löydät Arjen ympäristötekojen kurssimateriaalista.

Osallistujat ja johdatus työpajaan

Ovatko työpajaan osallistujat jo tiedossa? Jos eivät, mistä löytyisi aiheesta kiinnostuneita henkilöitä? Mitkä viestintätavat tavoittaisivat mahdollisia osallistujia? Onko paikkakunnalla kylä- tai muuta yhdistystä, jonka kautta kannattaisi viestitellä työpajasta? Mitä muita verkostoja viestinnässä voisi hyödyntää? Kotiseutuyhdistyksetkin ja luonnonsuojeluyhdistykset voisivat olla kiinnostuneita aiheesta. Yhteistyö yhdistyksen kanssa voi helpottaa työnjakoa; paikallistuntemus voi auttaa löytämään osallistujia ja mahdollisia konetyön tekijöitä tarvittaessa ja voi helpottaa myös tarvikkeiden järjestämistä.

Osallistua voivat kaikki aiheesta kiinnostuneet. Työpajaan voi osallistua 5–20 henkilöä. Jos pyydät osallistujia ilmoittautumaan etukäteen, voit samalla kysyä mahdollisista osallistumiseen vaikuttavista asioista, jotta niitä voi ottaa paremmin huomioon työpajan toteutusvaiheessa.

Olennaista on osallistujien kiinnostus uusniityn perustamiseen ja ohjeistus eri työvaiheisiin ja perustekniikoihin. Apuna voi käyttää verkko-opiston materiaaleja, joita voi katsoa yhdessä joko suunnitteluvaiheessa tai työpajan aluksi.

Uusniittytyöpajan järjestäminen tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden lisätä osallistujien tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta eli biodiversiteetistä. Siihen kuuluu niin eri lajien lukumäärä, lajien suuri perinnöllinen vaihtelu kuin ekosysteemien moninaisuus. Elämme tällä hetkellä aikaa, jossa luonnon monimuotoisuus köyhtyy eri puolilla maailmaa nopeammin kuin koskaan. Luontokadon ehkäisemiseen tarvitaan kaikki pienet ja isot teot. Lisätietoa luonnon monimuotoisuudesta saat aihetta käsittelevästä osiosta verkko-opistossa sekä MSL:n sivustolta <https://msl.fi/ymparisto/luonnon-monimuotoisuus/>.

Jos kyseessä on yhteisöllinen kohde, uusniityn merkitys kasvaa useampien ihmisten osallistuessa sen perustamiseen ja omaksi kokemiseksi. Uusniityn perustaminen on yhteistä tekemistä ja tuottaa silmäniloa, joskin prosessi on varsin hidas ja edellyttää kärsivällisyyttä – tästä on hyvä keskustella jo työpajan suunnitteluvaiheessa. Uusniityn laitaan voi olla hyvä laittaa myös kylttejä, joissa kerrotaan rakenteilla olevasta uusniitystä ja luonnon monimuotoisuudesta. Ryhmässä voisi pohtia mm. seuraavia asioita:

Miksi uusniitty tehdään? Mitä siihen halutaan kylvää? Kuinka suuri uusniitty voisi olla? Paljonko löytyy tekijöitä ja aikaa sen perustamiseen ja hoitoon? Millainen aikataulutus toiminnalla voisi olla? Löytyisikö paikkakunnalta tekijää, joka voisi tarvittaessa tehdä konetyötä (maan muokkaus, niitto traktorilla)?

Paikka: Mihin uuspelto tehdään? Tarvitaanko maanomistajan lupaa tai onko syytä selvittää jotain muuta sijaintiin liittyvää?

Materiaalien ja työkalujen organisointi: Kuka järjestää materiaalit ja työkalut, ja mistä ne saadaan? Kuinka paljon materiaalia tarvitaan? Löytyykö osallistujilta työkaluja tai voisiko niitä vaikka lainata jostain? Hoitaako työpajan järjestäjä vai jaetaanko järjestelyvastuuta osallistujien kesken?

Mahdollisessa suunnittelukokouksessa on hyvä käydä läpi myös turvallisuus- ja vakuutusasiat, erilaisiin sääolosuhteisiin varautuminen ja mahdollinen omien työkalujen ja suojavarusteiden mukaan ottaminen (ne on hyvä mm. merkitä valmiiksi).

Olosuhteet ja turvallisuus

Uusniityn perustamiseen kuluva aika riippuu maa-alan koosta, osallistujien määrästä sekä siitä, tarvitaanko maan muokkausta ja jos tarvitaan, tehdäänkö se traktorilla vai käsin. Mahdollisen maanmuokkauksen jälkeen, varsinkin jos asiaa on jo valmiiksi suunniteltu ja valmisteltu, uusniityn perustamiseen riittää tunti tai pari. Uusniityn ei tarvitse olla suuri; tien varressa tai maisemallisesti sopivassa paikassa toimii kapeampikin kaistale tai niitty laikut siellä täällä ovat jo hyvä alku. Pinta-ala vaikuttaa erityisesti niityn hoitoon, mutta jos työ tehdään traktorilla, ei sillä ole suurtakaan merkitystä. Siementen määrä toki kasvaa pinta-alan myötä, ja lisää uusniityn perustamiskustannuksia. Uusniityt perustetaan usein (myöhään) syksyllä tai varhain keväällä, mikä on hyvä ottaa huomioon tarvittavissa varusteissa.

Uusniityn perustamisen voi yhdistää myös johonkin toiseen tapahtumaan, jos ajankohta on siihen sopiva (mm. siivouspäivät, puutarhan talvi-istutuspäivät). Jos halutaan kahvitella tai evästellä ja työpajassa on taustaorganisaatio, heidän kanssaan voi sopia mahdollisesta kahvi- ym. tarjoilusta ja/tai sopia osallistujien kanssa, miten evästely on helpointa toteuttaa (mm. allergioihin ja ruokarajoitteisiin on hyvä kiinnittää huomiota; hankitaanko kertakäyttöisiä astioita vai voidaanko käyttää taustaorganisaation tai osallistujien mukanaan tuomia astioita ym.). Osallistujien kanssa voi myös sopia omien eväiden mukaan ottamisesta. Vettä on hyvä olla tarjolla.

Riittävä tauotus ja sääolosuhteet vaikuttavat myös toimintaan ja ilmapiiriin. Uusniityjjesaajan tehtävä on arvioida, millaisessa säässä työpaja kannattaa järjestää tai olisiko parempi siirtää se toiseen ajankohtaan. Tästä voi myös keskustella osallistujien kanssa.

Työnjako on hyvä keskustella yhdessä. Jaatko ryhmän pienempiin työryhmiin? Ovatko jotkut osallistujat kiinnostuneita joistain tietyistä tehtävistä? Onko heillä jotain tiettyä **osaamista**, jota voisi hyödyntää? Kierrätetäänkö eri tehtäviä työpajan aikana, että kaikki pääsevät kokeilemaan kaikkea? Onko joillain osallistujilla jotain sellaisia **rajoitteita**, joiden vuoksi jotkut työtehtävät eivät ole heille sopivia? Tulostettua uusniityn perustamisen ohjeistusta voi käyttää toiminnan eri vaiheiden tukena myös työryhmissä.

Työturvallisuuteen on syytä kiinnittää huomiota, siihen liittyy monenlaisia asioita:

Työpajaan voi osallistua hyvinkin monenlaisia ihmisiä. Kaikille hyvän ja turvallisen ilmapiirin rakentamisessa voi hyödyntää **turvallisen tilan periaatteita**, jotka voidaan käydä tilaisuuden alussa yhdessä läpi esim. kurssimateriaalissa olevan aineiston avulla.

Kiinnitä huomiota myös työpajan ympäristön **fyysiseen esteettömyyteen** ja siihen liittyviin asioihin (materiaalien sijainti ym), että esim. huonommin liikkuvat pystyvät myös turvallisesti kulkemaan työpajassa. Pohdi myös mahdollisia ennakkoon ilmoitettuja, osallistumiseen vaikuttavia asioita ja niiden edellyttämiä tuen tai huomioon ottamisen tarpeita työpajan aikana.

Pohdi itse tai tehkää yhdessä **pieni riskianalyysi** – mitä kaikkea voi tapahtua ja miten silloin toimitaan? Paikan koordinaatit ja mahdollisten EA-välineiden sijainti pitää olla kaikilla tiedossa. Luonnossa voi olla allergioita aiheuttavia asioita ja muutkin sairauskohtaukset ovat mahdollisia, joten on hyvä muistuttaa osallistujia mahdollisesti tarvittavan henkilökohtaisen lääkityksen lähellä pitämisestä.

Yhteisessä prosessissa on hyvä myös ottaa kuvia ja jakaa kuvia sekä kokemusta eri yhteyksissä. Muista kysyä osallistujilta **kuvausluvat** työpajan alussa.

Uusniityt: Työpajan suunnittelu

Työpajan vetäjälle pohdittavaksi:

- **Yhteisöllisyys ja osallistaminen:** Miten saan osallistujat mukaan suunnitteluun ja tekemiseen?
- **Selkeä rakenne ja ohjeistus:** Miten voin esittää asiat ymmärrettävästi esim. ilman asiantuntijakieltä?
- **Oma rooli:** En ole opettaja, vaan rinnalla kulkija – miten tuen oppimista ja tekemistä?
- **Käytännön järjestelyt:** Miten varmistan, että tarvittavat välineet ja materiaalit ovat saatavilla?
- **Turvallisuus ja mukavuus:** Miten huomioin osallistujien erilaiset tarpeet ja varmistan turvallisen ilmapiirin?
- **Mahdollisuus oppia yhdessä:** Miten luon tilaa kysymyksille, kokeilulle ja virheistä oppimiselle?
 - ⇒ Tutustu Vertaisjeesaajan kurssimateriaaliin Arjen ympäristötekojen koulutuskokonaisuudessa!

Yhteenvedossa käytetty Copilotia.

Lisätietoa ja -materiaalia:

- [MSL verkkosivut](#)
- Lumoava-hankkeen diaesitys ”[Kukkaniityn perustaminen ja hoito](#)”. Syken tutkijat ja asiantuntijat Janne Heliölä, Riku Lumiaro ja Mikko Savolahti (esityksen lopussa hyvä listaus niittyjen perustamiseen liittyvästä materiaalista).
- YLEn artikkeli ”[Näin perustat niityn – paras kukkaloisto syntyy köyhään ja karuun maahan](#)” 27.4.2020, päivitetty 24.3.2021 [Tiina Jensen](#)
- Työpajan toteuttajan muistilista
- Työpajan turvallisuuden muistilista
- Riskienkartoituslomake
- Maaseudun Sivistysliiton ympäristötiimi on perustanut menneinä vuosina uusniittyjä yhdessä paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten kanssa, osana [Ympäristöperinnehankkeita](#) ja muuta toimintaa.

Menestystä työpajan järjestämiseen!